

Poruchy chování, poruchy
emocí a sociálních vztahů a
jiné neorganické poruchy v
dětství

Poruchy chování.

- Jsou charakterizovány opakujícími se a trvalými projevy disociálního, agresivního a vzdorovitého chování.
  - Zahrnují nadměrné rvačky, tyranizování slabších, krutost k jiným lidem nebo zvířatům, závažné ničení majetku, zakládání ohně, krádeže, opakované lhaní, chození za školu, útěky z domova, mimořádně časté intenzivní výbuchy zlosti, vzdorovité, provokativní chování.
-

Poruchy chování

- ▶ Porucha chování ve vztahu k rodině
  - ▶ Nesocializovaná porucha chování
  - ▶ Socializovaná porucha chování
  - ▶ Porucha opozičního vzdoru
-

Porucha chování ve vztahu k rodině.

- ▶ Disociální či agresivní chování, které je úplně nebo skoro úplně zaměřeno na rodinu.
  - ▶ Tyto projevy vznikají často pro narušený vztah dítěte k některým členům rodiny – konflikt, nový rodič.
  - ▶ Nemají obvykle špatnou prognózu.
-

Nesocializovaná porucha chování.

- Trvalé disociativní nebo agresivní chování s výrazným a rozsáhlým narušením vztahů jedince k ostatním dětem.
- Projevuje se to izolací jedince, odmítáním nebo neoblíbou ostatních dětí a nedostatkem blízkých přátel.
- Někdy mohou být dobré vztahy s dospělými.
- Pacient páchá přestupky samostatně. Typické je tyranizování slabších, nadměrné množství rvaček, vydírání násilnosti, hrubost, výbuchy zlosti, ničení majetku, pyromanie apod.

Socializovaná porucha chování.

- Popsané disociaální a agresivní jednání u jedinců dobře zapojených do skupiny vrstevníků.
- Přítomnost přiměřeného a trvalého přátelství s vrstevníky zhruba stejné věkové skupiny. Tato skupiny může být delikventní nebo disociaálně zaměřená.
- Vztahy s dospělými autoritami jsou špatné, výjimečně se objeví dobrý vztah k jednomu dospělému.

Porucha opozičního vzdoru.

- ▶ 9-10 let.
- ▶ Přítomno je výrazně vzdorovité, neposlušné a provokativní chování.
- ▶ Je jasně mimo rámec normálního chování pro dítě školního věku a stejného sociokulturního zázemí.
- ▶ Nepřítomno se disociální nebo agresivní chování.
- ▶ Tyto děti mají tendenci vzpírat se pravidlům a požadavkům dospělých a úmyslně trápit druhé. Je často zlostné, podrážděné a snadno se rozzlobí.
- ▶ Mají nízkou frustrační toleranci a snadno ztrácí sebekontrolu.
- ▶ Charakter projevů je provokace a hrubost.

Smíšené porucha chování a emocí

- ▶ Tyto poruchy se projevují kombinací trvale agresivního a disociálního chování se zřejmými a výraznými znaky deprese, úzkosti a jiných emočních odchylek.
- ▶ Depresivní porucha chování se projevuje nadměrným smutkem, ztrátou radosti a zájmu z běžných životních činností, pocity viny a beznaděje. Může být porucha spánku a chuti k jídlu.
- ▶ Jiné smíšené poruchy – přítomna je úzkost, bázlivost, obsese nebo kompulze, depersonalizace nebo derealizace, fobie nebo hypochondrie.

Emoční porucha se začátkem v dětství

- Pro diferenciaci emočních poruch v dětství jsou 4 důvody:
  1. Většina emočních poruch v dětství do dospělosti odeznívá a dospělé poruchy začínají až v dospělosti.
  2. Představují spíše přehnané normální trendy ve vývoji, než fenomény které jsou kvalitativně abnormální.
  3. Existuje oprávněný předpoklad, že nemusí být zasaženy stejné duševní mechanismy jako u neuróz v dospělosti.
  4. Jsou méně zřetelně vymezeny do specifických typů jakými jsou fobické stavy nebo obsedantní poruchy.

Typy poruch:

- Separační úzkostná porucha
- Fobická úzkostná porucha
- Sociální fobická porucha
- Porucha sourozenecké rivality

Separáční úzkostná porucha v dětství.

- ▶ Nadměrná úzkost z odloučení musí být ohniskem obav a vzniká v časném věku.
- ▶ Nereálná obava,
  1. že se něco stane blízkým lidem nebo že odejdou a už se nevrátí
  2. Že nějaká nepříjemná událost odloučí dítě od blízkých osob, ztratí se, bude uneseno, přijato do nemocnice, zabit,
  3. Trvalé odmítání docházky do školy ze strachu z odloučení,
  4. Trvalé váhání a odmítání spát, pokud nebude blízká osoba přítomna,
  5. Trvalý bezdůvodný strach být doma samo nebo i bez přítomnosti emočně blízké osoby,
  6. Opakující se noční můry s obsahem odloučení
  7. Opakovaný výskyt somatických příznaků v souladu se situací odloučení nebo její možností (náuzea)
  8. Neúměrný, opakující se strach, projevující se úzkostí, pláčem, výbuchy vzteku, utrpením, apatií nebo sociálním otažením při předpokládaném odloučení od emočně blízké osoby.

Fobická úzkostná porucha v dětství.

- ▶ U dětí se zejména v předškolním věku rozvíjí strachy zaměřené na jednotlivé osoby, tvory, objekty nebo situace. To je vývojově normální .
- ▶ Pro diagnózu je důležitý věk vzniku
- ▶ Stupeň úzkosti je klinicky abnormální
- ▶ Úzkost není součástí generalizované poruchy.

Sociální úzkostná porucha v dětství.

- Pouze u poruch vzniklých před 6 rokem věku a neobvykle narušujícím sociální oblast.
  - Projevují se jako navracející se strach z cizích lidí nebo vyhýbání se jim. Týká se různého věku těchto lidí.
  - Strach a vyhýbání se přesahuje normální selektivní úzkost přiměřenou věku.
-

Porucha sourozenecké rivalryity.

- Týká se zpravidla situace, kdy se narodí nový sourozenec.
  - Většinou jde o mírnou žárlivost, ale rivalita nebo žárlivost, ke které došlo v období po narození sourozence může být pozoruhodně trvalá.
  - Projevuje se nadměrným soutěžením o pozornost rodičů, regresí vývoje, negativními pocity až sklony ublížit mladšímu sourozenci nebo ho nějak odstranit.
-

Porucha sociálních vztahů v dětství a v adolescenci

- ▶ Jde o skupinu poruch týkající se sociálních situací. Obvykle je přítomno vážné narušení prostředí nebo strádání.
- ▶ Elektivní mutismus
- ▶ Reaktivní porucha přichylnosti v dětství (týrané dítě).
- ▶ Desinhibovaná přichylnost v dětství (deprivace).

Elektivní mutismus.

- ▶ Charakterizován výraznou emočně podmíněnou selektivitou v mluvení.
  - ▶ Projeví se obvykle v raném dětství a je doprovázena typem osobnosti se klonem k úzkosti, odtažitosti a zvýšené citlivosti nebo vzdorovitosti.
  - ▶ Dítě doma hovoří, ale mimo domov ne.
-

Reaktivní porucha v dětství – týrané dítě.

- Bázlivost a zvýšená ostražitost neovlivnitelná uklidňováním.
- Chudá sociální interakce s vrstevníky, velmi častá agrese vůči sobě a jiným.
- Jde o přímý důsledek hrubého zanedbávání, zneužívání nebo špatného zacházení se strany rodičů.
- Hlavním rysem je abnormální charakter vztahu k osobám, které o ně pečují, objevují se maladaptivní rysy, které u běžných dětí nevidíme.
- Výskyt protichůdných nebo ambivalentních sociálních reakcí.
- Projevuje se emoční strádání, nedostatečnou emoční reaktivitou, odfažitými reakcemi. Ztuhlá ostražitost.
- Může se objevit auto i heteroagrese.
- Děti nereagují na konejšení.

Desinhibovaná příchyllost v dětství – deprivace.

- Zvláštní druh sociálního zapojování, který vzniká během prvních 5 let života dítěte.
- Jedná se o nedostatečné podněty v oblasti emocionální a sociální.
- Důsledkem jsou typy deprivované osobnosti: sociálně provokativní, sociálně hyperaktivní a pasívní.
- Důsledky trvají do dospělosti – neschopnost navázat trvalý citový vztah, celkově emoční oploštělost, neschopnost udržet přátelské vztahy.

Tikové poruchy.

- Jde o mimovolné rychlé pohyby jednotlivými mimickými svaly, svalovými skupinami, souhyby končetin, vokálními projevy.
- Přejídná tiková porucha trvá zpravidla ne déle než 1 rok.
- Chronická motorická nebo vokální tiková porucha motorické a vokální tiky mohou být jednotlivé i mnohočetné a trvají déle než rok.
- Tourettův syndrom mnohočetné motorické a vokální tiky se začátkem v dětství, zhoršují se v adolescenci a přecházejí často do dospělosti. Vokální tiky jsou typické užíváním vulgárních nebo obscénních slov.

Jiné poruchy chování a emocí v dětství a adolescenci

- ▶ Neorganická enuréza
- ▶ Neorganická enkopréza
- ▶ Porucha příjmu potravy v útlém dětském věku
- ▶ Pika infantilní v dětství
- ▶ Porucha se stereotypními pohyby
- ▶ Kóktavost
- ▶ Breptavost

Neorganická enuréza.

- Je primární – nepřerušované pomočování bez suché pauzy
- Sekundární – se suchou pauzou.
- Pomočení je v noci i ve dne
- Denní pomočování často souvisí s hyperkinetickou poruchou.
- Noční pomočování nejčastěji před půlnocí a v časných ranních hodinách. Může být, zejména u sekundárních enuréz, vyvoláno psychickými příčinami.

Neorganická enkopréza.

- Zadržování stolice až kolem zátky obtéká tekutá stolice a špiní spodní kalhotky.
  - Vznik může souviset s ragádou blízko konečnicku, tuhou stolicí s bolestivým doprovodem, strachem z WC (tma, fantazijní strach), spadnutí z nočníku apod.
  - Enkopréza může souviset s nevhodným nácvikem hygienických návyků nebo jejich zanedbáváním.
-

Poruchy příjmu jídla v dětském věku.

- ▶ Mimořádná vybíravost a odmítání jídla při přiměřeném podávání jídla v útlém věku.
  - ▶ Není přítomno žádné onemocnění GIT.
  - ▶ Porucha musí trvat aspoň 1 měsíc.
-